

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput V. Idem (a) Rossanensi Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

CAPUT V.

Idem (a) *Rossanensi Archiepiscopo.*

QUOD super his articulis, qui tibi aliquam dubitationem inducunt, nostrum ducis consilium requirendum, & ad ea exequenda, quæ officium postulant pastorale, Apostolicæ Sedis procuras auxilium invocare, sollicitudinem tuam dignis in Domino laudibus commendamus, & postulationibus tuis grato animo respondemus. Significasti siquidem nobis, quod in diocesi tua pater & filius matrem & filiam, duo cognati duas cognatas, avunculus & nepos duas sorores tuas ducunt in conjuges: & maritus, & uxor simul baptizant puerum alienum. Quijam præterea tuæ diocesis infra tertium & septimum gradum consanguinitatis se contingentes, matrimonia adinvicem contrahunt, hoc sibi licere de antiqua consuetudine asserentes. Quidam etiam sacerdotes Latini habent in suis domibus concubinas, & nonnulli aliquas sibi non metuunt desponsare: & cum earum aliqua mortua fuerit, vel ab aliquo sacerdote ejecta, confestim aliam introducunt, & in ignominiam clericalis ordinis taliter permanent uxorati. Item Abbates, & Sacerdotes tuæ diocesis ad Synodum tuam (b) venire renuunt convocati, dicentes, veniendi ad Synodum consuetudinem non habere, & sic jurisdictionem tuam, tam in his, quam in aliis contemnes, de rationibus suis tibi, sicut tenentur, negligunt respondere; & cum ad monasteria vis accedere, sicut ad tuum dignoscitur officium pertinere; vel sacerdotes super prædictis excessibus animadversione debita castigare, ipsi appellationis obstaculum interponunt, ut tuam taliter effugiant disciplinam. Ad hæc Capellani Castellii Rossanen. aliquando matrimonia non conjungenda conjungere, & alia non dividenda dividere non verentur, licet ipsi non debeant de matrimoniis judicare. Super eo igitur quod pater & filius cum matre & filia, & duo cognati cum duabus cognatis, avunculus & nepos cum sororibus contrahunt matrimonia, taliter tibi duximus respondendum, quod licet omnes consanguinei viri sint affines uxoris, & omnes consanguinei uxoris affines sint viri: inter consanguineos tamen viri, & consanguineos uxoris, ex eorum, viri videiicer, & uxoris conjugio nulla prorsus (c) affinitas est contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Quamvis & vir, & uxor alienum puerum teneant in baptismo, nulla tamen inter eosdem virum & uxorem contrahitur compaternitas, cum una caro sint per copulam conjugalem; & ideo reddere sibi debitum minimè prohibentur. Item cum in sacris canonibus gradus sint consanguinitatis distincti, & per eosdem inhibiti, ut nullus infra septimum gradum consanguinitatis lineam attingentem sibi audeat in matrimonium copulare, ne infra gradus eosdem contrahatur, debes publicè inhibere, & præsumptores ecclesiasticam distinctione punire, non (d) obstante consuetudine, quæ dicenda est potius corruptela. Cum autem sacerdotes Latini nullas sibi possint matrimonialiter (e) copulare, nec illis habere liceat (f) concubinas: ut Latinos presbyteros tuæ diocesis, qui à te commoniti à sua noluerint præsumptione desistere, per suspensionem officiorum & beneficiorum subtractionem ad id compellere valeas, liberam tibi concedimus auctoritate Apostolica facultatem. Similiter etiam Abbates, & Sacerdotes venire renuentes, dummodo in ipsa Synodo non ducas aliquid statuendum, quod fortè canonicis obviet institutis, per censuram ecclesiasticam ad Synodum ipsam venire compellas, & debitam tibi reverentiam & obedientiam exhibere. Capellanis præterea Castellii Rossanen. firmiter sub qua convenit distinctione (g) prohibeas, ne (sicut non debent) super confirmandis, vel dimittendis matrimoniis exerceant aliquam potestatem. Quod si fortè contumaces extiterint, canonicam eos poteris severitate punire. Cum autem appellatio sit inventa non in diffugium opprimentium, sed in refugium oppressorum, auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut juxta formam præmissam procedere valeas, non obstante (h) appellationis objectu, si qua forsitan fuerit interposita in elusionem ecclesiasticæ disciplinæ. Nulli ergo, &c. liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, &c. Dat. ut supra, ii. Calend. Januarii.

NOTÆ.

(a) *Rossanen.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 2. & in epistolis

Innocentii editis à Sirleto fol. 425. ex quo registro ita litteram textus restituo: & hanc epistolam scripsisse Innocentius III. anno 1199. refert Raynaldus anno 1199. n. 54. Rossus est antiqua civitas

vitas Syria in Cilicia secunda, quæ olim habuit Ecclesiam Cathedralem, cujus Episcopus Eustachius subscripsit Concilio Chalcedonensi.

(b) *Synodum venire vocati.* Juxta tradita infra, in cap. cum olim, de accusatione.

(c) *Affinitas est.* Juxta tradita supra in c. 1.

2. (d) *Obstante consuetudine.* At consuetudo legitime præscripta, potest abrogare impedimenta inducta jure positivo, ut probant Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 4. num. 4. Coninch. de sacramentis disp. 30. dub. 1. A. Perez eod. tract. de matrim. disp. 21. sect. 6. Gibalin. tom. 2. scient. can. lib. 6. cap. 4. quest. 5. ergo præsens consuetudo observari debebat. Sed respondendum est in præsentis casu agi de consuetudine, quæ non erat legitime præscripta, sed quæ incerta erat, & ab aliquibus dumtaxat servabatur. Aliter satisfaciunt Coninch supra, n. 14. Palau tract. 3. de legibus, disp. 3. punct. 4. De consuetudine, & ejus vi circa impedimenta in matrimonio inducenda, vel tollenda, egi in cap. 1. de spons.

(e) *Copulare.* Ut probavi latè in c. 1. de clericis conjugatis.

(f) *Concubinas.* Ut illustravi in c. 3. eod. tit.

3. (g) *Prohibere.* Verum enim est, causarum matrimonialium cognitionem spectare ad Episcopum diocesanum, c. accedentibus, de privis. probavi in c. 1. ut lite non contest. & ita Capellani hujus Castellii Rossanensis non poterant de causis ipsis cognoscere. Hodie tamen in exercitiis magni nostri Monarchæ sunt quidam Vicarii generales, habentes sub se Capellanos exercitus, qui sunt judices delegati, & cognoscunt de causis matrimonialibus militum, & eorum divortiis, de quorum jurisdictione nonnulla adduxerunt Zypcus ad hunc tit. consult. 14. de jure Pontificio novo, ad tit. de officio ordm. c. 4. Diana p. 10. tract. 15. resol. 15. non tamen posse eos ut parochos matrimoniis militum adesse, respondit Academia nostra Salmanticensis anno 1660. ad consultationem factam per supremum belli consilium, pro expositione Bullæ Innocentii V.

(h) *Appellationis objecta.* Quia à correctione aut visitatione non datur appellatio, ut probavi in c. 27. de appellat.

COMMENTARIUM.

4. Conclusio traditur & probatur.

EX hoc textu juxta rubricam, sub qua jacet, & prout compilatur à Raymundo in præsentis, communiter talis deducitur assertio: *Inter consanguineos usque ad septimum gradum non potest matrimonium celebrari.* Probant eam Higinus Pontifex in c. si qua mulier 31. q. 10. Favianus Papa in cap. de propinquis, Julius I. in c. nullum, Calixtus I. in c. conjunctiones. Nicolaus II. in c. de consanguinitate, Gregorius Magnus in c. quadam 35. q. 3. Alex II. in c. ad sedem 35. q. 5. Gregorius II. epist. 8. ad finem, ibi: *Progeniem suam quemque usque ad septimam observare decernimus generationem.* Gregor. III. epist. 4. ad Bonifacium Episcopum, ibi: *Quota progenies propinquorum matrimonio copuletur? oportuerat quidem quamdiu se agnoscent affinitate propinquis, abstinere, &c. in eam barbaram gentem concedendum est, ut post quartam generationem jungantur.* Leo IV. epist. ad Episcopos Britan. c. ult. *Ut definitum est à patribus, nullus de propria cognatione sibi audeat copulare, alioquin anathema sit.* Gregor. VII. lib. 1. epist. 5. Concil. Vormaticense can. 77. *Contradicimus quoque, ut in quarta generatione nullus amplius conjugio copuletur.* Troslejan. can. 9. *Omnia prohibendum est, ne que uxor habenda est, sit propinqua.* D. D. Gonzal, in Decretal. Tom. IV.

quia scriptum est: *Omnis homo ad proximam sanguinis non accedat.* Tolet. 2. can. 6. Aurel. 3. can. 10. Aurel. 4. can. 27. Paris. 3. can. 4. Matifcon. 2. can. 18. Arrelat. 4. can. 11. Cabilon. 2. can. 28. Magunt. sub Rabano can. 29. & 30. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 5. Hugo Carnot. epist. 45. ibi: *Vnde vobis ex Apostolica & canonica auctoritate præcipimus, ut tam calumniosum conjugium in Ecclesiis nostris Episcopatus, nec ipsi consecratis, nec ab aliquo, quantum in vobis est, consecrari permittatis, nisi primum in præsentia nostra consanguinitatis hæc septimum gradum excessisse legitime fuerit comprobatum.* Et l. nuptia 53. l. final. ff. de ritu nupt. l. nemini 17. C. de nuptiis, 9. ergo, Inffit. eod. tit. l. 4. tit. 6. part. 4. Alia juris testimonia, & sanctorum Patrum decreta congesserunt Ant. Augustinus in epist. lib. 28. tit. 11. Crespetius in summa, verbo Consanguineorum. Jodocus Coccius lib. 9. thesauri, art. 5. Illustrant ultra congestos à Barbosa in præsentis, Scortia in select. epist. 230. Junius lib. 1. polit. c. 37. Petrus Greg. lib. 9. synagm. c. 11. Bobadilla lib. 9. polit. c. 9. Mancinus de triplici juris collat. c. 112. Coqueus in notis ad D. Augustinum lib. 16. de civit. Dei, c. 16. Costanus de spons. fol. 110. Antonius Perez de matrim. disp. 28. sect. 1.

Sed pro dubitandi ratione ita in præsentem assertionem infurgo: *Matrimonium inter propinquas personas, non verò inter extraneas celebrari debere omnes gentes agnoverunt; apud Judæos enim inter alienigenas conjugium prohibitum erat: unde cum Samson vellet uxorem Philisthæam accipere, dixerunt ei parentes, c. 14. Judicum, vers. 3. Nunquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philisthæis, qui incircumcisi sunt? Et apud Romanos connubium cum peregrinis non erat. Ulpianus in fragm. tit. 5. Boetius ad Topica Cicer. Seneca lib. 4. de benef. Promisi tibi filiam in matrimonium, postea peregrinus apparuisti, non est mihi cum extraneo connubium.* Macrobius lib. 1. Saturn. cap. 6. Libertinis verò nullo jure uti prætextis licebat, ac multò minus peregrinis, quibus nulla esset cum Romanis necessitudo. Illustrat Briffonius de ritu nupt. fol. 116. Ergo non rectè matrimonium prohibetur inter personas sanguine conjunctas. Augetur hæc difficultas ex eo, nam etsi inter aliquas personas propter naturalem reverentiam, & necessitudinem nuptiæ prohibeantur, non tamen ita largè, ut usque ad septimum gradum matrimonium inhibeat. Matrimonium enim inter propinquos lex divina vetat, inter cognatos non vetat: itaque Moses non scripsit: *Ne quis ad cognatum;* sed hoc modo, *Ne quis ad propinquum suæ carnis accedat.* Similiter etiam apud Athenienses idem observabatur, ut refert Terentius in Phormione, ibi: *Lex est, ut orbi, qui sunt genere proximi, his nubant, & illos ducere eadem hæc lex jubet.* Et in ADELPHO, ibi: *Hæc virgo orba est patre, hic meus amicus illi genere est proximus, huic leges cogunt nubere hanc.* Itaque propinquorum matrimonium, nec lex divina prohibuit, unde legimus Genesis cap. 24. Abrahamum Isaac filio summo studio quaesivisse uxorem ex cognatione, & gente sua, Rebecca scilicet Labani sororem, qui Nachoris fratris Abrahami erat nepos. Et cap. 28. ejusdem libri, legitur Isaacum Jacob in Mesopotamiam misisse, ut inde uxorem ex sua cognatione duceret, duxitque Rachelem Labani avunculi sui filiam: immò lege lata cap. ult. Numer. aperte cavebatur, ut puella hæres in paterna tribu &

5. impugnetur tradita assertio.

cognitione nuberet; & jure civili Romanorum cum in nuptiis, quod honestius est, semper attendatur, l. *semper*, ff. de *rii nupt.* inter consobrinos conjugia permittebantur, l. *3. l. non solum* 67. §. 1. ff. de *rii nupt.* l. *uter* 23. cum sequent. ff. de *condit. instit.* l. *Lucius* 78. ff. ad *Trebel.* immo Ecclesia in Concilio Epaun. i. *can.* 4. Parisiensi *can.* 14. Turon. 2. *can.* 22. quorum verba dedi supra in *cap.* 1. matrimonium tantum prohibet in secundo Consanguinitatis gradu: ergo non recte in presenti usque ad septimum gradum matrimonium inter consanguineos inhibetur.

6.
Consanguinitatis
diffinitio.

Qua dubitandi ratione non obstante, vera est praesens assertio, pro cujus expositione, & plena totius tractatus de consanguinitatis impedimento ex utroque jure expositione sciendum est, consanguinitatem nihil aliud esse, quam vinculum personarum ab eodem stipite descendendum, carnali propagatione contractum, ut post D. Thomam in 4. *distinct.* 40. q. *unic.* art. 1. docent Sanchez *lib.* 7. de *matrim. dispnt.* 50. *num.* 1. Basil. eod. *tract.* *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 1. et si aliter eam diffinit Covarr. de *matrim.* 2. p. *cap.* 6. §. 6. *num.* 1. Dicitur consanguinitas, *vinculum*; quia naturalis sanguinis vinculo consanguinei copulantur, l. *vel si* 12. ff. de *manumis. vindict.* l. 2. ff. *unde cognat.* l. *qui in adoptionem* 23. ff. de *adopt.* Et quamvis ferè semper consanguineorum appellatio in jure civili accipitur pro fratribus ab eodem patre progentis, l. 4. ff. *unde cognat.* l. 2. §. *agnati*, ff. de *suis & legitimis*, l. 1. ff. de *legitim. tut.* l. 3. C. eod. *tit.* §. 1. §. *ceterum*, *Instit.* de *legit. agnator. succes.* observant Cujac. *lib.* 11. *obs.* *cap.* 26. Concius *lib.* 1. *success.* c. 6. *num.* 4. Brissonius d. v. s. verbo *Consanguinei*, Tiraq. de *retract.* §. 1. *glos.* 9. *num.* 4. tamen in hoc tractatu consanguinei nomen latius accipitur, scilicet pro omnibus, qui sanguine inter se junguntur, l. 1. §. *consanguineos*, ff. de *suis & legitimis*, Covarr. d. §. 6. *num.* 2. & in hoc sensu accipitur in l. 1. C. de *imponend. lucrativ.* *descript.* *lib.* 10. teste Cujac. *lib.* 15. *obs.* *cap.* 36. & in l. 1. C. *Theodos.* de *legit. hered.* & apud Virgil. ibi:

Illi me comitem, & consanguinitati propinquum.
Et sic apparet, consanguineos à cognatis non differre; nam licet cognatio strictius sumpta, descendentes tantum ex foeminis comprehendat, l. *inter* 5. ff. *unde legitimi*, l. *ult.* §. 1. ff. de *grad.* ex vera tamen vocis significatione comprehendit etiam descendentes ex masculis; quippe cognati ex eo appellati sunt, quasi ex uno nati, & quasi commune nascendi initium habuerint, l. 1. in *princip.* ff. *unde cognat.* l. 4. §. 1. §. de *gradibus*; notant Tiraquel. *ubi supra*, n. 11. Hothom. in *disp.* de *gradibus*, à n. 1. Petrus Greg. *lib.* 9. *synagm.* c. 8. Bellarminus *lib.* 1. de *matrim.* c. 24. Dicitur, ab eodem stipite; quia si à remoto stipite descendant, consanguinei non sunt, alioquin omnes homines consanguinei forent, cum ab Adamo descendant; sed dicuntur consanguinei, qui ex eodem propinquo, & proximo sanguinis genere proveniunt, l. *cum pater*, §. *à te peto*, ff. de *legat.* 2. l. *audum*, ff. de *contrahend. empr.*

7.
De lineis
& gradibus
consanguinitatis.

Deinde sciendum, consanguinitatem ex stipite, limitibus, lineis, & gradibus constare, l. *penult.* ff. de *gradibus*: dicitur stipes, caput, seu initium cognitionis, unde ceteri derivantur; limites vero dicuntur, quia sanguinis viam, cursumque inter cognatos ostendunt, ducta similitudine à limitibus agrorum, isti autem sunt alii recti, alii transversi. In recto limite duæ sunt lineæ, altera ascendendum, altera descendendum: in transverso, una tantum collateralium, qui nec ascendentes, nec

descendentes ejus sunt, de cujus cognitione agitur, sed ab eodem stipite originem ducunt, d. l. *penult.* quo in sensu linea cognitionis dicitur in l. 9. ff. de *gradibus*, à D. Gregor. *lib.* 12. *epist.* 21. ibi: *Aut infra affinitatis lineam.* Ivone *epist.* 5. *Regius* in excellenti *vestra sanguis ex utraque linea descendens.* Notat Bosquetus *lib.* 2. *regestr.* 14. *epist.* 202. Item tota series cognatorum dicitur arbor, in qua est truncus, & rami, qui egrediuntur ex eo, ut patet ex *can.* *series* 1. 35. *quasi.* 5. *Filius*, ait D. Iliodorus, & filia, quod & frater, & soror sit, ipse truncus; illis *seorsim se junctis* ex radice illius trunci egrediuntur isti ramusculi, nepos, neptis, &c. Quamquam sunt aliaæ duæ rationes, propter quas tota cognitio dicitur arbor consanguinitatis, vel affinitatis. Prima est, quia primi homines olim credebantur nati ex quercu, vel aliis arboribus, ut patet ex Lyco-phronte in *Callandra*, ubi vocat homines, id est nepotes quercus. Et Virgilius 8. *Aeneidos*, ibi: *Hæc nemora indigenæ Fauni, Nymphæq; tenebant, Gensq; virum truncis, & duro robore nata.*

Et ratio est, quia cum arbores olim pro domibus essent, ibiq; parerent foeminae, inde fides & opinio illam sobolem ex illis arboribus fuisse natam, optime notavit Interpres Homeri. *Parentis foemina ver sabauit in montibus, sub cavis rupium & quercuum; qui vero invenerunt, putabant inde gentem sobolem.* Et confirmatur ex Statio *lib.* 4. *Thebaidos*.

— *Nondum arva, domusque, nec urbes, Connubisque domus. Quercus, laurique, ferebant Cruda puerperia, ac populus umbrosa creavit Fraxinus, & fœta viridis puer excidit orno.*

Denique propter has Romanorum lineas dicimus lineam generis conjugi, in l. *jubemus* 5. C. de *emancip. liberor.* & lineam sanguinis, in l. 4. C. de *donis vacant.* & lineam ascendentem, vel descendentem, in l. 2. C. de *legit. hered.* lineam maternam, in l. *sancimus* 11. C. *communis de succes.* linea vero est ordinata collectio personarum ab uno principio procedentium, diversos gradus continens: gradus vero dicuntur mensuræ distantium personarum, quibus cognoscitur quotà agnationis distantia duæ, pluresque personæ distent; sic dicti ad similitudinem scalarum, l. *ult.* *vers.* *gradus*, ff. de *gradibus*, Ovid. *lib.* 3. *Metamorph.* ibi: *Totidemq; gradus distamus ab illo.*

Et secundo Fastorum:

Generis dinumerare gradus.

Succedit computatio graduum utriusque lineæ, circa quam observandæ sunt regulæ propositæ superiori commentario. Prima est, quod in linea recta, quæ ex parentibus, & liberis constat, tot sunt personæ, demptâ unâ, c. 2. *gradu* 35. q. 5. consonat lex *3. ut.* 6. p. 4. Explicat Duarenus ad *tit. solut. matrim. tit. de nupt.* c. 3. Cujac. ad *hunc tit.* Covarr. d. §. 6. n. 7. Sanchez *disp.* 50. n. 4. Nec contrarium docetur in d. c. *primo gradu*, dum dicitur, primo gradu superioris lineæ poni patrem, & matrem; unde videtur probari, patrem & matrem constitutæ primum gradum. Nam respondetur, in eo textu, patrem, & matrem numerari, quia gradus constat ex duobus extremis; pater constituit extremum superius primi gradus, filius vero extremum inferius ejusdem gradus: & ita utrumque; scilicet patrem & filium, primum gradum constitutæ. Quæ interpretatio aperte probatur ex §. 1. *Instit.* de *gradibus*, ubi ait Justinianus, primo gradu esse supra patrem matrem, infra filium filiam, significans patrem, & filium esse duo extrema, videlicet superius, & inferius, ex quibus extremis primus gradus constituitur. Secunda regula est, quod in linea transversali jure

8.
De computatione
agnationis
graduum
ex utroque
jure.

jure Canonico personarum, quarum gradus quaruntur, quoto gradu distant a communi stipite, eodem distant inter se; quare duo fratres sunt in primo gradu, quia in eodem distant ab stipite, hoc est parente. Jus verò civile in hac linea ascendit sursum, & descendit deorsum; & ita tot facit gradus, quot sunt generationes, §. *penult. Insti. de gradibus*. In linea transversali inæquali servanda est tertia regula, quam superiori Commentario dedi. Illud tamen notandum est, computationem canonicam esse observandam in nuptiis, beneficiis ecclesiasticis, capellaniis collativis, & aliis similibus rebus ecclesiasticis; in hæreditatibus verò, fideicommissis, cæterisque aliis successio-nibus computationem civilem esse observandam, ut plures casus inde resolventes, docuerunt Garcia de beneficiis 7. p. cap. 16. à num. 25. Cevallos *communum* q. 398. Gratianus 1. tom. *discept. cap. 77. Matienzo in l. 7. glos. n. 7. tit. 11. lib. 5. Recopil. Azeyedo in l. 11. cod. inul. & lib. Mieres de majori. p. 2. q. 7. à num. 1. Parlador. differ. 109. à num. 16.*

9. Sequitur, ut de prohibitione nuptiarum inter confanguineos agamus; & quoad primum gradum lineæ rectæ, conjugium patris cum filia, seu matris cum filio, quod monstro simile dixit Seneca tragicus in *Oedipo, action. 3. in Agam. act. 5.*

Frares sibi ipsi genui implicium malum.

Magisque monstrum sphyngæ perplexum sua: non solum scripta lex, sed etiam naturalis ratio animis nostris divinitus indita execratur, idque præcipue apparet ex eo quod

Fora quoque ipse veneris evitent nefas,

Generis que leges inscius servet pudor.

Ut de camelis, equis, elephantibus & aliis nar-rant Aristoteles lib. 9. *histor. anim. cap. 47.* Elianus *cod. tract. lib. 4. & 5.* Varro lib. 2. *de re rustic. cap. 14.* Plinius lib. 8. *histor. cap. 42.* & ex eis referunt Tiraquel in l. 7. *comub. Lyra ad D. Paulum in epist. 5. ad Corinth.* Petrus Greg. lib. 9. *syntagm. cap. 12.* Anonymus contra *Aachiavel. lib. de consilio. fol. 42.* Grotius de *jure belli lib. 2. cap. 5. num. 13.* Unde in his conjunctionibus primi gradus lineæ rectæ incestum jure gentium committi ait Paulus in l. *final. ff. de ritu nupt.* Cujus criminis veniam lexus infirmitate sceminas petere non posse, scribit Papinianus in l. *si adulterum 38. §. 1. vers. Quare. ff. ad l. 7. ul. ad adult.* cum naturalis juris, utpote non scripti, sed nati ignorantia defendi nequeat, l. *auxilium 37. ff. de minor. l. 7. ff. de jur. & facti ignor. nec enim lexui, seu rusticitati in his parcitur, à quibus naturalis ratio animis nostris divinitus indita avocatur, l. 2. C. de in jus vocando. Nec interest, an ex iustis nuptiis, vel iniustis hujusmodi personarum conjunctio descendat, l. *libertinus 8. l. adoptivus 14. §. 2. l. & nihil 54. ff. de ritu nupt.* adeo ut & serviles cognationes in hac prohibitionem contineantur: pudoremque esse à patre filiam quomodocumque quæsitam duci, docetur in l. *adoptivus 14. ff. cod. inul.* Illustrant Brissonius de *jure connubior. pag. 53. vers. Tempus est.* Cujac. ad tit. C. de incestis nupt. Petrus Greg. lib. 9. *syntagm. cap. 9. num. 29.* Faber in *jurisprud. tit. 4. princip. 6. illat. 3.* Nec juvat dicere, quod gentes quamplurimæ esse ferantur,*

In quibus & nato genitrix, & nata parenti

fungitur, & pietas geminato crescit amore.

Quarum Catalogum texerunt Philo de *legibus Mosæ.* ubi de Peris ait, honoratiores Persæ cum matribus contrahere matrimonia, & natos

D. D. Gonzal, in *Decretal. Tom. IV.*

inde arbitrantur nobilissimos, Lucanus lib. 8. *Carullus ibi.*

Ex matre & nato magnus nascatur oportet,

Impia Persarum est si vera religio.

D. Hieronymus lib. 2. *ad Jovianum.* Arnobius lib. 8. *adversus gentes.* Cæsar lib. 5. *de bello Gal.* Alex. ab Alex. lib. 1. *diar. gemal. cap. 24.* Cælius Rhodiginus lib. 8. *lect. cap. 18.* & ex eis referunt Tiraq. in l. 7. *comub. gloss. l. n. 38.* Covarr. 2. p. *de marr. cap. 6. §. 10. num. 4.* Arnifens lib. 1. *de rep. cap. 1. sect. 2.* Germo-nius lib. 1. *animadv. capite 16.* quia has omnes gentes præpstero abusu, & prava consuetudine naturæ jus violasse, non mutasse constat. Ad eodem jure naturæ matrimonium in hoc primo gradu lineæ rectæ prohibetur, ut nullam ob causam, quantumcunque publicam possit in ea Summus Pontifex dispensare. Sanchez de *marr. lib. 7. disp. 51.* Basil. *cod. tract. lib. 7. c. 31.* Trullenche *cod. tract. c. 9. dub. 7.* nam super his, quæ jure naturali, & divino proveniunt, dispensare etiam Summus Princeps non potest, c. *sunt quidam 25. q. 1.* facit Cicero lib. 3. *de Rep. ibi. Hinc leges nec abrogari fas est, nec derogari ex hac aliquid licet.* Quam laudat Lactantius Firmianus lib. 6. *de vero cultu Dei. c. 8.*

Hæcque egimus de primo gradu lineæ rectæ, nunc examinandum venit, utrum inter omnes ascendentes, & descendentes in infinitum prohibi-tum sit matrimonium a jure divino, & naturali?

In qua questione pars affirmativa, videlicet prædictam prohibitionem locum habere in omnibus ascendentibus, & descendentibus in infinitum, probatur primò, quia non si licet filia contrahere cum patre, propter reverentiam, ut suprà diximus, multò minus licebit cum avo, & aliis ascendentibus, quia eis debetur major reverentia, quanto antiquiores sunt. Secundò probatur ex l. *nuptia 53. ff. de ritu nupt.* ubi Gajus Jureconsultus ait: *Inter eas personas; que in numero parentum, liberorumve sunt, usque in infinitum matrimonium prohiberi.* Quod idem tradit Imperator in §. *inter eas, Insti. de nupt.* Tertiò probatur, nam propter impotentiam generandi, raro, aut nunquam proavia erit apta ad generandum, cum ad statum, in quo generare nepos possit, pervenerit: sed quodcumque datur impotentia naturalis ad conjugalem actum; matrimonium est nullum; ergo Facit tandem textus in l. *ult. ff. de ritu nupt.* ubi Paulus ait; *jure gentium incestum committere, qui ex gradu ascendentium, vel descendentium uxorem duxit.* Quam sententiam defendunt post D. Thomam 2. 2. q. 154. art. 9. ad 3. Scotus, Duarenus & Paludanus in 4. *dist. 40. in princip.* Sylvester in *summa, verbo Matrimonium.* Navarr. in *manuali, c. 22. n. 34.* Covarr. in 4. *dist. 2. p. c. 6. §. 10. n. 4.* Basil. lib. 7. *de marrim. c. 31. n. 4.* Tamen alii negativam opinionem defendunt, videlicet lege divina, & naturali non prohiberi matrimonium ultra primum gradum ascendentium, & descendentium, ut probari videtur ex D. Thoma in 4. *dist. 40.* & Cajetano 2. 2. q. 154. art. 3. quæ sententia probatur ex eo, nam si hæc prohibitio protraheretur ad omnes descendentes, eam non omitterent sacri canones, argumento textus in l. *in em apud Labeonem 15. §. 26. de injuriis, ibi: Ea enim, quæ notabiliter sunt, nisi specialiter notentur, videntur quasi neglecta.* Nec in dist. 40. diceret Pontifex in c. *non debet, hoc tit. ul.* impedimentum hoc ultra quartum gradum non extendi. Præterea facit ea ratio, nam confanguinitas consideratur ut radix, & fons amicitia: sed hæc inter ascendentes nimium distantes evanescit: ergo

10.

De aliis

gradibus

ejusdem

lineæ.

non eſt ratio, cur conſanguinitas in infinitum attendatur. Sed inter has ſententias media eligenda eſt, videlicet jure divino, & naturali prohiberi matrimonium in ſecundo gradu, hoc eſt inter avum & neptem, jure verò poſitivo uſque ad quartum gradum, quia, inter eas perſonas verſatur ratio prohibitionis, ad alias tamen non extenditur, quia evaneſcit inter conſanguineos remotos ratio illa, quæ inter propinquos conſideratur: quam diſtinctionem adduxerunt Soto *d. q. unic. art. 3.* Barthol. à Ledelma *de matr. d. diffi. 37.* Nec tunc obſtat dicta lex nuptia, *ff. de ritu nupt.* ubi inter eas perſonas, quæ parentum loco habentur, matrimonium prohibetur in infinitum. Nam ea prohibitio non eſt juris naturalis, ſed juris civilis poſitivi, quæ ab Eccleſia limitata eſt ad quartum gradum. Nec obſtat dicta lex ultima, *ff. de ritu nupt.* nam reſpondendum eſt, ibi Paulum non aſſerere, jure gentium in omnibus gradibus lineæ rectæ uſque in infinitum prohiberi matrimonium, ſed tantum ex jure civili; & cum docet jure gentium inceſtum committi omiſit ea verba, *uſque in infinitum*, ut oſtenderet, jure gentium non omnes gradus comprehendere, ſed tantum eos, in quibus naturalis ratio viget.

II.
De linea
transverſali.

In linea verò tranſverſali conſanguinitatis non levior quæſtio eſt, an ſaltem in primo ejus gradu prohibitum ſit matrimonium; plerique enim Doctores non levis authoritatis exiſtimarunt, jure naturali nuptias inter fratres prohibitas, & irritas eſſe. Pro qua ſententia primò expendantur textum in *cap. gaudemus in princip. de divorciis.* ubi docet Innocentius, infideles ad fidem converſos non eſſe ſeparandos à matrimonio contracto in ſecundo, & ulterioribus gradibus conſanguinitatis; & ita à contrario innuere videtur, aliud obſervandum eſſe in primo gradu, quia in eo jure naturali prohibetur matrimonium. Secundò facit textus in *cap. 20. Geneſis*, relatus in *cap. ult. 22. q. 2.* ubi refertur, Abrahamum, ut celaret Saram eſſe uxorem ſuam, ſimulaſſe, & dixiſſe eſſe ſororem; quali compertum genti illi barbaræ intelligens, illam quæ ſoror eſſet, non poſſe fratris uxorem eſſe; & ideò cum Rex cognovit Saram uxorem eſſe, ſtatim naturali lumine motus credidit ſororem non eſſe, ut advertit Soto in *4. diſtinct. 40. q. unic. art. 4. column. 4.* Tertiò pro hac ſententia expendi ſolent textus in *l. cum qui 19. C. de Epiſcopis & clericis. cap. penult. de cohabit. clericis. cap. penult. verſ. præterea, de præſumpt.* ubi permittitur clericis habitare cum matre, filia, & ſorore, ex ea ratione, quia inter has perſonas naturale fœdus non ſinit aliquid ſcævi criminis ſuſpicari; quæ ratio non parum ſuadet inter has perſonas jure naturali matrimonium eſſe prohibitum. Quibus & aliis fundamentis moti hanc ſententiam docuerunt Soto *ubi ſuprà*, Covarr. *d. cap. 6. §. 10. num. 15.* Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap. 28.* Victoria in *reſc. de matrim. 2. p. Abulenſis in cap. 18. Levit.* Joannes Major in *4. diſtinct. 40. q. 3.* Barthol. à Ledelma *de matrim. difficult. 38.* plures, quos refert & ſequitur Sanchez *lib. 7. de matr. diſp. 52. n. 11.* Araujo *de ſtan. civili diſp. 11. q. 2. ſect. 2.* Valquez, Bonacina, Ochagavia & alii apud Leandrum *de matrim. diſput. 13. q. 9.* Sed licet hanc ſententiam valde probabilem eſſe cognoſcam, contrariam tamen ut probabiliorem amplector, quàm docuerunt D. Thomas *d. q. 154. articul. 9. in ſolut. ad 3.* Alex. de Alex. Scotus, & alii relati à Sanchez *d. diſp. 52. n. 10.* Germonius *lib. 1. animadv. cap. 16.*

Bafil. *lib. 7. de matrim. cap. 32. à num. 3.* Grótius *de jure belli lib. 2. cap. 5. num. 13.* Coninch. *diſp. 32. dub. 1.* Perez *de matrim. diſp. 28. ſect. 5.* Cajetanus in *d. arr. 9. D. Thom. Richard. & Paludanus in 4. diſtinct. 40. q. 2.* Ferdinandus Loazes in *tract. de matrim. Regis Angliæ, Hurtado de matr. diſp. 17. difficult. 5.* Leander *de matrim. diſput. 13. q. 9.* Quæ ſententia non levioribus nititur fundamentis; primò enim retorquetur locus Geneſis *d. cap. 20.* ubi cum Abimelech ſe deceptum deprehenderet ab Abrahamo, qui antea confeſſus erat Saram ſororem ſuam eſſe, interrogavit Rex cauſam celandæ veritatis: cui reſpondit Patriarcha, id feciſſe, dum ſuſpicaretur in eo loco non eſſe timorem Dei, & ne metus cauſam mentitus crederetur, addidit: *Alias autem, & verè ſoror mea eſt, filia patris mei, & non filia matris mee; & duxi eam in uxorem.* Qui locus adeò eſt expreſſus pro hac ſententia, ut immeritò eum effugere contendant DD. contrariæ ſententiæ, contententes Saram non fuiſſe veram ſororem Abraham, ſed filiam patris ſui Aram, ut teſtantur D. Auguſtinus in *cap. ult. 22. quaſt. 2.* & plures citati à Sanchez *d. diſp. 52. n. 24.* Covarr. *d. §. 10. num. 16.* ubi advertit, in ſacris litteris valde uſitatum eſſe, maxime propinquos fratres, & ſorores appellari, quo in ſenſu fratres Domini dicuntur *cap. 12. Matthei, ad ſinem*; variis teſtimoniis adductis illuſtrat Baronius in *apparatu ad annales, num. 77.* Sed licet hæc interpretatio propter authoritatem D. Auguſtini admitti poſſet, verius tamen eſt quod docent D. Hieronymus in *quaſtionibus Hebraicis in Geneſin*, Clemens Alexandrinus *lib. 2. Stromatum, cap. 12.* ſcilicet Saram veram fuiſſe Abraham ſororem; quorum ſententiam aperte probant ſuprà relata verba, ſi planè, ac ſimpliciter accipiantur, ut accipi debent. Secundò pro hac ſententia facit locus libri 2. Regum, *cap. 13.* ubi cum Ammon impatientiæ amoris, & ardore auctus, pudicitiam ſororis ſuæ Thamar attentaret, ut ipſa eum à facinore perpetrando diſſuaderet, dixit: *Noli frater opprimere me, loquere potius ad Regem, qui non negabit me tibi.* Quæ verba fruſtra proferret Thamar ſi conjugium inter eos conſiſtere non poſſit jure naturali. Nec hujus loci vim effugiunt, qui exiſtimant Thamar id dixiſſe cauſa illudendi juvenis inſanientis; hæc enim interpretatio aperte convincitur ex verbis ſequentibus, ibi: *Majus eſt hoc malum, quod nunc agis adverſus me, expellens me.* Quæ verba non obſcurè ſignificant, Thamar poſt pudicitiam violatam voluiſſe ut uxorem à fratre retineri. Tertiò pro hac ſententia facit Concil. Agathenſe relatum in *cap. de inceſtis, 35. q. 3.* ubi inter alias inceſtuofas conjunctiones prohibet, ne frater germanam ſuam accipiat uxorem: & *in verſ. Quod ſi*, concludit, *ſe non diſſolvere anteæ ſecus celebrata conjugia, ut pote præcedente Pontificis veniâ.* Quibus ſanè verbis aperte oſtenditur, omnia matrimonia, in illis ſaltem gradibus expreſſè prohibitis valere poſſe, alioquin illos ſic conjugatos in lethali culpa vivere ſinceret, quod nemo affirmavit. Eandem ſententiam firmarunt Concilium Epaun. *can. 30.* Concil. Aurel. *4. can. 27.* Turon. *2. can. 22.* Tandem hæc ſententia non parum juvatur ex communi uſu multarum gentium prudentiâ pollentium, quæ cum inter fratres conjugia permitterent, ſatis innuerunt,

id à natura non multum abhorre; immò in ipso mundi exordio, si jure naturali tales nuptiæ exoræ essent, Deus plures masculos & foeminas creasset, ne cogerentur fratres cum fororibus matrimonium contrahere. Quod autem apud plures gentes similia conjugia recepta fuerint, constat: nam Ptolomeus Philadelphus Aegypti Rex sororem duxit uxorem, juxta morem ipsius nationis. Alex. ab Alex. lib. 1. *dier. genial. cap. 24.* & lege apud Assyrios lata licuisse matrimonium inter fratrem, & sororem, referunt idem Alexander, & Plutarchus in *Ariag. Justinus lib. 11.* & de Peris, Atheniensibus & aliis idem probant Tiraq. in *notis ad Alexand. ubi supra, & leg. 7. connub.* Cajetanus in *lib. de sacrif. immò inter Deos similia connubia dari finxerit Poetæ; & ita Jovem cum Junone sorore sua matrimonium contraxisse, & Saturnum Ream sororem in uxorem accepisse, prodant Virgilius lib. 1. *Æneid.**

Est ego, quæ Divum incedo Regina, Jovis quoque Et soror, & conjux.

Horatius lib. 1. *carmin. od. 3.*

Conjuge me Jovis, & sorore.

Ex eis refert D. Augustinus lib. 15. *de Civit. Dei, cap. 16.* de quibus etiam Seneca aiebat: *Matrimonia Deorum jungimus, & ne pie quidem fratrum scilicet & sororum.* Apud Gentiles Dii matrimonii copulabantur. Arnobius lib. 2. *adversus Gentes: Vxoribus Dii habent, atque in conjugalia fœdera conditionibus veniunt, ante quas hi farre, coemptione, &c. plura P. Pinto in spicil. tract. 1. cap. 31.* immò & jus trium liberorum impetrabant, ut illis non obesset lex Papia. Diocæsius lib. 55. *Lact. Firmian. lib. 1. de falsar. relig. cap. 16.* *Quid ergo est, quare apud Poetas fallacissimos Jupiter liberos tolleret? Virum sexagenarius factus est, & illi lex Papia sibiulam imposuit? an impetravit jus trium liberorum?* Deinde probatur hæc sententia ex l. si stipulator 35. ff. de verb. obl. ubi docet Paulus, matrimonium inter fratres jure tantum civili, non verò naturali esse prohibitum, sumpto argumento ex principio ejusdem legis, ubi postquam proposuit casum, in quo quis stipulatur quod natura fieri non concedit, idque exemplis exposuit, in *versic. item quod, prosequens speciem, in qua quis stipulatur quod leges fieri prohibent, & perpetuam causam prohibitionis habent, ponit exemplum in eo qui sororem sibi in uxorem futuram stipulatur, innuens hoc exemplum primo casui non convenire: igitur quia sororem in uxorem ducere jure naturæ non est omnino prohibitum. Rursus, nam in hoc matrimonio cessat ratio, quæ irritat jure naturæ conjugium inter patrem, & filiam, cum inter fratres non repugnet æqualitas, cum unus alteri subjectionem, aut reverentiam non præstet, quam filia patri exhibere cogitur. Facit Æmil. Probus, ibi: *Simoni non fuit turpe Atheniensium summo viro sororem germanam habere in matrimonio; quippe cum civis ejus eodem uterentur instituto. At id quidem nostris moribus nefas habetur.* Accedit, nam si tale conjugium à jure naturali irritaretur, non posset Pontifex in eo dispensare gradu, *cap. sunt quidam 25. q. 2.* sed consuevit Pontifex dispensare in eo gradu, ut fecisse Martin. V. & alios Romanæ Ecclesiæ Præsules, referunt Cajetanus in *opusculo de matrim. Regis Angliæ, Sylvestri in summa, verbo Papa, q. 17.* licet falsò id re-*

feratur de Emmanuele Rege Lusitanie, qui Mariam duxit uxorem, non sororem, sed prioris uxoris sororem, ut refert Spondanus *anno 1496. num. 6.*

Quibus fundamentis motus adhæreo huic sententiæ, videlicet matrimonium inter fratres naturales ex se non esse naturali juri contrarium, licet pudori naturali non conveniat: unde Plauto lib. 9. *de legibus*, talia conjugia minime pia, sed Deo invida esse dixit: & in *cap. 27. Deuteronom.* ubi proponuntur maledictiones adversus eum, qui nefarias contrahit nuptias, legitur maledictio contra accipientem sororem in uxorem; ideoque inter ea, quæ de Caignula, non ut Principe, sed ut monstro Sueton. narrat, hoc refert lib. 42. *cap. 24.* quod cum omnibus fororibus suis stupri consuetudinem fecit, cum etiam Drusillam germanam Cassio Longino Consulari collocatam abduxisset, & in modum jultæ uxoris propalam habuisse scribit. Quam ejus turpitudinem nec Dio lib. 59. silentio prætermittit: eademque se, ac famam suam turpitudine fœdasse Othonem Xiphilinus memorat. Plutarchus autem in *parallelis ex Chrylippo lib. 1. rer. Italic.* author est, Papirium quemdam Romanum amoris impatientia, & ardore victum, Camiliam sororem gravidam fecisse: quod ubi eorum pater rescivit, enfem filiam misit, quo puella pectus transfodit, eodemque lethi genere scelestum ac nefarium facinus suum Papirius deinde expiavit. Nec obstant fundamenta contrariæ sententiæ. Non primum, ex *d. cap. gaudemus, de divor.* nam ipse Sanchez *d. disput. 52. num. 11.* non invitus faceret hunc locum parum urgere; quippe Innocent. III. ibi, dum prodiit matrimonia inter infideles initia in secundo & ulterioribus gradibus consanguinitatis, dissolvenda non esse, tantum questioni sibi propositæ de his gradibus respondet: de primo verò gradu, nec negat, nec diffinit, ut rectè advertit Basilus *d. cap. 32. num. 13.* Minus obest secunda objectio petita ex *Genesi d. cap. 20.* nam respondeo, simulationem Abrahami non inutilem fuisse, dum Saram suam sororem appellavit; id enim rectè fecit, quia licet aliquando inter fratres matrimonia contraherentur, non ita tamen frequenter, ut statim de quibusvis conjunctis facile id suspicari posset. Tandem non obstant textus in *d. l. cum qui 19. C. de Episcop. & cler. c. penult. de præsumpt. cap. penult. de cohabit. cleric.* Nam et si hæc jura clericis permittant habitare cum matribus & fororibus propter naturale fœdus, quod omnem suspicionem excludit; inde tamen non evincitur, matrimonium jure naturali prohiberi inter fratres; quippe etiam admitti oporteret in amita & aliis consanguineis, quos canones etiam cum clericis concedunt habitare, *cap. cum omnes 27. cap. feminas 31. dist. 81. cap. inter dixit, dist. 32.* cum aliis, de quibus latè Mendoza lib. 2. *Concil. Illiber. cap. 53. Germon. lib. 2. animadvers. cap. 18.*

Manet ergo, in primo gradu lineæ transversalis matrimonium jure naturali non prohiberi; De eodem primo gradu ex *cap. 18. Levit. vers. 9.* ibi: *Sororis tuæ nuditatem, sive illa ex utroque parente tuo sive ex avina & matris, ne detegito.* Et *cap. 20. vers. 17. & cap. 27. Deuteronom. vers. 22.* de qua lege exaudiendus est Michael Ephesius ad *Quintum Nicomach.*

12.
Amplificatur hæc sententia.

13.

De eodem primo gradu ex lege avina & matris.

ibi: *Fratrem cum sorore concumbere ab initio res media erat; at post legem adversus tales concubitus positam, multum refert observetur lex, nec ne.* Et etiam apud Romanos, & alias gentes primùm moribus, deinde lege scripta prohibitum fuit conjugium inter fratres; quare Diodorus Siculus lib. 1. ait: *Communem hominum morem esse, ne fratres sororibus jungantur.* Et Æmilius Probus in Proëmio, lib. de vita Excel. Imper. inquit: *Nec enim Simon sui turpe Atheniensium summo viro sororem germanam in matrimonio habere: at id quidem nostris moribus nefas habetur.* Plutarchus in Themist. Senec. de morte Claudi, junctis Turnebo lib. 18. advers. cap. 13. Passeratio ad Propertium, lib. 3. eleg. 11. unde obiter exponendus est textus in l. libertinus 8. ff. de ritu nupt. ubi ait Pomponius, libertinum libertinam matrem, aut sororem ducere non possi, ex eo, quia hoc jus moribus, non legibus introducendum est: quæ ultima verba variè exponunt Interpretes. Hothom. lib. 3. observ. cap. 4. interpretatur, moribus, id est, legibus antiquis Romuli. Cujacius vocem sororem, ut Tribonianus rejicit, lib. 16. observ. cap. 37. hos sequitur Gothofredus ibi. Sed vera interpretatio, ni fallor, ex proximè traditis provenit; licet enim frequenter mores accipiuntur pro jure civili, ut in l. 2. ff. de vulgari, l. pare 8. ff. de his qui sunt sui, l. more 8. ff. de acquir. heredit. notarunt Alciatus lib. 4. parerg. cap. 21. Forner. lib. 5. rerum quod. cap. 3. tamen in eo textu mores sanuntur prout sonant, pro moribus videlicet receptis apud varias gentes, non tamen apud omnes: quare jus gentium dici non possunt, ut etiam accipiuntur in l. sororis 39. ff. de ritu nupt. notavit Cujac. lib. 36. 99. Papi. in l. si adulterium 38. ff. ad l. ful. de adult. unde habitabatur in d. l. libertinus, quia jure civili inter servos nulla cognatio, nullumque conjugii jus esse poterat, l. is qui, ff. unde cognati, l. ultim. vers. Non parcimus, ff. de gradibus. Paul. lib. 5. sentent. tit. 10. §. 1. an libertinus posset matrimonio jungi cum matre aut sorore, quasi cognatio tempore servitutis contracta non attenditur. Id tamen negat Pomponius ibi, & etiam Paulus in l. adoptivus 14. §. serviles, ff. de ritu nupt. & rationem dedit Pomponius, quia hoc jus moribus, non legibus fuit introducendum, quasi dicat: Servus licet postquam manumissus est, novus homo credatur quoad ea, quæ sunt à jure civili inducta, l. servus 27. §. ult. ff. de adimend. legat. l. quires 89. §. arcam, ff. de solut. non tamen quoad ea, quæ à moribus gentium proveniunt, ut est cognationis, sanguinisque vinculum: & cum non solum Romanorum moribus, verum Atheniensium, & aliarum nationum prohibitum esset matrimonium cum sorore, ut supra probavi, servus dum in ipsa servitute erat, aut postea manumissus, sororem ducere nequibat; non tamen quia jure gentium inter eas personas incestus daretur, ut constat ex l. ult. ff. de ritu nupt. ubi si quis juris ignorantia ductus (cui jus ignorare liceat) nuptialibus facibus thalamum incestavit fororis, à pœna incesti liberari docetur, cum contrarium in incestu lineæ ascendentis observetur ex l. 38. §. 2. ff. ad l. ful. de adult. quia videlicet in primo gradu lineæ ascendentis, incestus jure gentium committitur: ergo inter fratrem, & sororem illicita, nulla, incestaque nuptiæ jure civili & ecclesiasticâ disciplinâ judicantur, sive

ab eodem patre, eademque matre nati fuerint, sive ex altero eorum, l. & ubi, 54. ff. de ritu nupt. §. inter eas, Insti. de nupt. Cajus lib. 1. insti. tit. 4. §. 3. explosâ juris Attici differentia, cum sorore consanguinea nuptias permittentis, cum uterina improbantis. Minutius Felix in Octavio, ibi: *Athenis cum sororibus legitima conjugia.* Probat Samuel Petitus ad jus Atticum, lib. 6. tit. 1.

Disputavimus satis abundè de primo gradu lineæ transversalis: de reliquis nunc agamus. Et sanè illud certum est, nullo gradu lineæ transversalis matrimonium jure naturæ irritum esse, sed solum lege positiva, ut apertè definitur in d. cap. gaudemus, de divorciis. Nec in contrarium nos movere debet textus in cap. 18. Lovit. ubi etiam lege divina prohibentur matrimonia inter consanguineos in ulterioribus gradibus. Nam repudiata sententia asserentium, omnes gradus consanguinitatis prohibitos in lege veteri divina, hodie etiam vim habere, tanquam juris naturalis, dicendum est, excepto tantum primò, aut secundo gradu lineæ rectæ, cæteros gradus ibi prohiberi, non ex vi legis veteris; quæ cum in ea parte judicialis, seu cæremonialis fuisset, sine dubio per adventum Christi cessavit, juxta tradita in cap. translato, de constitut. sed potius ex vi legis ecclesiasticæ hodie vetari, ut perinde rectè fiat, Pontifici licere in his dispensare; ut apertè definitum extat in Trideat. sess. 24. de matrim. can. 3. Docent D. Thomas 1. 2. q. 105. art. 4. Covarr. d. cap. 6. §. 10. à num. 1. Bellarm. d. lib. 1. cap. 27. à principio, Sanchez d. disput. 52. num. 6. & lib. 8. disput. 6. n. 11. Objici tamen solet textus in cap. litteras 12. vers. rescripto, de restit. spol. ubi apertè docetur, in gradibus consanguinitatis divina lege prohibitis Pontificem dispensare non posse: atquæ per gradus divina lege prohibitos, & in cap. quoniam, §. porro, ut licet non contest. cap. 1. 35. q. 2. non alii intelligi possunt, quam præscripti in d. cap. 18. Levit. ut notat Glossa verbo Divina, in d. cap. litteras: ergo supponere videtur, gradus illos divinæ legis obligare nunc, non ex vi illius legis, nec etiam ex vi legis novæ ecclesiasticæ, sed ex vi juris naturalis, alioquin si ex sola legis ecclesiasticæ autoritate prohibitio hæc metiretur, aut æstimaretur, utique dispensare Pontifex posset, ex regula capitis proposuit, de concess. prebendæ. Sed respondendum est cum Glossa ibi, verbo Non potest, Navarro consil. 14. num. 8. de spons. Sanchez d. disp. 52. num. 8. Germonio d. lib. 1. cap. 16. textum illum sic esse accipiendum, ut Pontifex in illis gradibus dispensare non possit, id est, non debeat, nec expediat, alioquin si omnino non posset, frustra adderet textus, Pontificem non consuevisse in illis dispensare, quod dixit in honorem, & reverentiam legis divinæ, quam sicut Ecclesia justissimè renovavit, ita non consueverat frequenter tollere per dispensationem. Si cui tamen hæc interpretatio non planè satisfecerit, dicere poterit, sententiam dicti capitis litteras, in vers. rescripto, & in vers. opinioni, quæ cavetur, Pontificem non posse in gradibus lege divina prohibitis dispensare, non esse Pontificis, sed partis allegationem, quæ jus non constituit; & ideo in vers. non autem, ubi decisio continetur, etsi Pontifex mentionem habuerit graduum lege divina prohibitorum, non tamen adjicit, in

eis

14.
De aliis
gradibus
eiusdem
lineæ.

eis dispensare non posse: nisi forte velis cum Covarr. d. cap. 6. §. 10. num. 24. ea verba aliter accipere, cujus expositioni labens accedam. Secundò obijcitur textus in cap. de infidelibus, de consanguin. ubi tùm scribitur, secundùm legis veteris instituta matrimonio conjunctos separandos non esse post conversionem ad fidem, satis à contrario sensu innuitur, separandos fuisse, si contra illius legis præscripta essent conjuncti. Quo argumento assentire videtur Pontifex, adhuc illam legem hodie locum habere. Texuit hunc nodum solus Sanchez d. disput. 52. num. 8. ejus tamen solutione omisâ, dicendum est, immeritò argumentum à contrario sensu desumi ex sententia Pontificis ibi, quæ illa est, quod cùm Pagani in gradibus à lege veteri permisis, canonica tamen prohibitis copularentur, postea ad fidem christianam conversi separari non debent, ex eo, quod inspecto contractus initio licebat ita contrahere. Cum igitur Pagani ab initio legibus canonicis non ligarentur, ut latè prosequitur Tiraq. de primogen. q. 66. à num. 22. & ob id nuptiæ consisterent, nulla ex causa ex post facto nuptiæ semel legitime contractæ dissolvi debent, cap. gaudemus, in princip. de divor. cap. ult. qui filii sint legit. l. ultim. tit. 6. p. 4. faciunt caput 2. de cognat. spirit. l. 3. C. de interd. matrim. l. si qua 12. in princip. non solum 47. §. sed videamus, ff. de ritu nupt. explicant post antiquiores in d. cap. de infidel. Covarr. in d. §. 10. à num. 5. Cujac. d. lib. 25. obs. cap. 3. & nos latius dabimus in eodem textu, Gentilis de nupt. lib. 5. cap. 8.

15. *De eisdem gradibus ex iure positivo.* Ut ad prohibitionem juris positivi inter eosdem consanguineos accedamus, sciendum est, eam variam fuisse pro temporum diversitate, tam ex iure civili, quam canonico; & ut à vetustiori incipiamus, sciendum est, veteri iure civili, ut refert Ulpianus in fragm. tit. 16. §. inter parentes, & lib. singul. regularum, in collat. legum Mosaic. tit. de nupt. matrimonia usque ad quartum gradum prohiberi, postea verò sub Ulpiani tempore etiam ex tertio gradu uxorem ducere licuit, quod perperam suspectum affirmat Cujac. in notis ibidem: sed re melius perpensa, idem Cujac. lib. 23. obs. cap. 16. retinet eandem literam. In quarto autem gradu linear transverfalis, sive inæqualis, ita demùm nuptiæ permittentur inter consanguineos, si modò inter se nullam rationem quasi parentum, & quasi liberorum haberent; quales sunt patruus, avunculus magni, aut maximus, cum his enim nec in quinto gradu contrahere licebat. Unde patruus, seu avunculus, cum sororis, vel fratris, vel patruus filia, aut neptis, antiquitus legitime nuptias improbatas. Gajus lib. 1. instit. tit. 4. §. fratris, l. nemini 17. C. de nupt. l. final. C. de incestis nupt. l. 1. C. Theodos. cod. tit. l. sororis 39. l. etiam §. 6. cum l. sequent. ff. de ritu nupt. l. si adulterium 38. §. 1. ff. ad l. Jul. de adult. l. avunculo, §. final. ff. de condit. causâ datâ, l. ult. si nuptia ex rescripto. Illustrant Cujac. lib. 13. obs. cap. 16. & lib. 11. q. 99. Papin. in d. l. final. ff. de condit. sine causâ, & lib. 36. in d. l. si adulterium, & ad tit. C. de incestis nupt. & lib. 35. Pauli ad edict. in l. 14. §. 2. ff. de ritu nupt. Panciroli lib. 2. variar. c. 274. Justus Lipsius ad Tacitum lib. 12. num. 13. Delrius ad Senecam in Octavio, nota 141. Pitheus in collat. legum Mosaic. tit. de nupt. Hothom. in disput. de nupt. tit. 1. pag. 502. Giphanius in l. 17. C. de nupt. Faber in jurispru. tit.

de nupt. princip. 6. illat. 6. 20. & 24. Donel. lib. 13. comment. cap. 19. Duarenus ad tit. solut. matrim. cap. 2. Brissonius de iure connub. pag. 279. Petrus Gregorius lib. 9. synagm. cap. 2. num. 13. Jacobus Gothofr. in opuscul. ad d. l. 17. C. de nupt. nam turbato naturæ ordine, saltem nominum religione, tali ex concubitu nati filii, & fratres unâ nascebantur, tanquam ex matrimonio inter patrem, & filiam improbè contracto; cùm patris nomen avunculi, & patruus jure convenire certo certius sit, l. per adoptionem 17. §. 1. l. sororis 39. ff. de ritu nupt. Catull. epigram. 112. ibi:

*Ausilena, viro contentas vivere solo
Nuptiarum laus è laudibus eximius.
Sed cuivis, quamvis potius succumbere fas est,
Quàm matrem fratres effecere ex patruo.*

Cujac. in l. 14. §. 23. ff. de adopt. & lib. 35. Pauli ad edict. in l. 60. §. Lucius, ff. mandati: ubi fratris filius à patruo filius vocatur; observavit idem Cujac. lib. 9. obs. cap. 18. & filia fratris sororis nepos nuncupatur in cap. per tuas 10. de prob. cap. 7. hoc tit. cap. 1. de despons. impub. nam liberi ex eo concubitu suscepti suæ matri fratres, patruelus, & liberi efficiuntur; natus enim ex patruo, seu avunculo, frater nominabatur. Gajus d. tit. 4. de nupt. §. fratres. Plura Savarus ad Sidorium, lib. 4. epist. 4. Similiter cum amita, id est patris sorore, sub incesti pœna nuptiæ prohibebantur, l. si qua 12. §. 5. l. per adoptionem 17. §. 2. ff. de ritu nupt. similiter & cum amita magna, & majore, & etiam cum matertera majori, magnave, d. l. 12. §. ult.

In hoc etiam tertio gradu illa magna differentia notanda est, videlicet, quod tantum licebat fratris filiam uxorem ducere, non etiam sororis filiam; quod patet ex l. etiam §. 6. l. qui in provincia 57. §. ultim. ff. de ritu nupt. l. si adulterium 38. §. 1. ff. ad l. Jul. de adult. l. ult. ff. de condit. sine causâ. quod à Claudio Imperatore primùm cepisse proditum est, nam is Agrippinæ fratris sui germani amore hæcatus,

*Genitricem fratris conjugem captus sibi
Theoris nefandis stebili junxit fasce.*

Ut ajebat Lucius Seneca in Octavio, act. 1. Magis Semiramidis cum Nino displicet flagitium, cuius meminere Orosius lib. 1. cap. 4. Curtius lib. 7. quam veteris Romæ pudicitiam intuentes, cuius facti turpitudinem Senatusconsulti velamento textit, in posterum cum filiabus fratrum permisis conjugis, referunt Tacitus lib. 12. annal. ibi: *Claudius Senatum ingressus, decretum postulat, quo justè inter patrurum, fratrumque filias nuptia etiam in posterum statuerentur.* Suetonius in ejus vita, ibi: *Verùm illecebris Agrippinæ germani fratris filia, jus osculæ blanditiarum occasione allectus in amorem subornavit proximo Senatui, qui cogent se ad descendendam eam uxorem, quasi Reipublice interesset, dandamque ceteris veniam talium conjugiorum, que ad id tempus injusta habebantur.* Eoque referendus est Ulpianus tit. 5. regul. §. 6. & apud Licinium Rufinum in collatione legum Mosaic. tit. de incestis nupt. & locus Capitolini in Antonio Philosopho: hoc autem Senatusconsultum per annos circiter 250. duravit, usque ad Constantini, & Constantis imperium, quo tempore sublata patruus, & avunculi differentiâ, nec fratris filiam, nec filiam sororis uxorem ducere licuit, ut constat

in l.

16.

De matrimonio cura filia fratris sororis.

in l. 1. C. Theodos. de incestis nupr. ubi illo jure nefario abrogato similes nuptias contrahentibus pœna capitis imponitur. D. Ambrosius epist. 66. l. 3. C. Theodos. de incestis nupr. l. final. C. Justin. eod. tit. Gothofredus in l. 1. C. Theodos. de incest. & in l. 3. Unde refellendi sunt Brissonius de jure connub. pag. 280. Duarenus ad tit. solut. matrim. cap. 2. qui existimarunt placitum Claudii, Senatusconsultumque ejus tempore factum, edicto Nervæ fuisse abrogatum; nam ut recte Lipsius ad Tacitum, d. nota 13. edictum Nervæ non de fratris filia; sed de filia fororis exaudiendum est; quem sequitur Hothomanus ubi supra. Sed ipsam Constantini, & Constantis constitutionem tempore, vel quod credibilis est, contemptu abolitam; iterum hominum libidine invalescente, in pristini nitoris observantiam restituit Zeno Imperator, cujus placito non libenter adstipulantes sequentes Cæsares, his conjugii legitimi connubii jura abnegasse credimus in l. ult. C. de incest. nupr. & in l. ult. C. si nupr. ex rescript. petant. Justin. §. fratris 3. Instit. de nupr. docuerunt Cujac. lib. 11. qq. Papin. in d. l. ult. ff. de condit. sine caus. & ad tit. C. de incest. nupr. Germon. lib. 1. animadv. cap. 16. Concilius lib. 2. successiv. cap. 1. n. 7. Brissonius de jure connub. pag. 59.

17.
De consobrinis.

Circa consobrinorum nuptias sciendum est, apud nonnullas gentes, eas permissas fuisse: nam Turnus, quem Rex Latinus, & ejus uxor Amata sibi generum desponderant, & Labinia eorum filia, consobrina erat, ut notavit Servius ad illud Virgillii 2. Aeneid.

Quid consanguinei Raruli.

Similiter apud Hebræos simile conjugium non fuisse prohibitum probat Hothom. in exemplis relatis Exodi cap. 6. Numer. cap. ult. Et Deucalion uxorem duxit Pyrrham patruelem; Tapetus enim duos sustulit filios, Prometheum, qui Pyrrham genuit, ex quo Ovidius lib. 1. Metamorphos.

Deucalion Pyrrham lachrymis affatur abortis,
O soror, & conjux, o femina sola superstes!

Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde thorus junxit.

Alia exempla ex Genesi cap. 38. item ex Numer. cap. ult. ministrant Josephus lib. 12. antiquit. cap. 4. & lib. 18. cap. 11. & in hanc sententiam D. August. de civit. Dei lib. 15. ait: *Experti sumus, in connubiis consobrinorum, quam raro per morem fiebant, quod fieri per leges licebat; quia id neque divina prohibuit, & nondum prohibuerat lex humana.* Hæc D. Augustinus, quamvis D. Ambrosius epist. 66. ad Paternum, de his nuptiis illum consulentem ita recribat: *Quid est, quod dubitari queat, cum lex divina etiam fratres & patruales prohibeat venire in conjugalem copulam.* Quod ad jus Romanorum attinet, antiquiore jure diu ignorata consobrinorum connubia fuerunt, abstinebantque Romani ab eis continentia potius, quam certa lege. Tacitus ita exaudiendus lib. 12. annal. ibi: *Sobrinorum diu ignorata conjugia, tempore adito percrebuerunt.* Unde legendum est, consobrinorum, ut legit Justus Lipsius ibidem. & probat Hothomanus in §. duorum fratrum, Instit. de nupr. & id demonstrat Livius lib. 25. nam apud eum spurius Ligustinus à patre accepit uxorem filiam fratris sui: & Cicero pro Cluentio, refert Cluentiam ritè nupsisse Marco consobriño suo: Brutus etiam uxorem duxit

Portiam consobrinam suam; utpote Catonis Uticensis filiam, cum ipse esset filius Serbilie sororis ipsius Catonis, ut refert Plutarchus in vita ipsius Bruti: & Marcus Antonius Philosopher, qui sanctitate vitæ omnibus præcelluit, Faustianam Consobrinam suam uxorem duxit, ut testis est Julius Capitolinus in ejus vita: & Suetonius in Augusto, & Dio lib. 53. memoriæ prædiderunt, Augustum filiam suam Juliam Marcallo Octavia Sororia suæ filio nuptui collocasse: & Quintilianus lib. 6. filium suum immaturâ morte sibi ereptum lugens; avunculo eum destinatum generum fuisse ostendit: justique matrimonii inter consobrinos passim apud Consultos mentio est, veluti in l. 3. & l. non solum 67. §. 1. de ritu nupr. l. uter 23. & sequenti, de condit. instit. l. Lucius 78. §. filium, ad Trebell. ac præsertim in l. 2. C. de instit. & substit. l. 4. C. de cond. instit. §. fratrum, Instit. de nupr. Hincque illa Ulpiani regula nata est, vulgò in jure tanquam per manus tradita, inter cognatos usque ad quartum gradum connubium non esse. Primus (ut opinor) Theodosius Magnus, & Major eas nuptias prohibuit anno 384. aut 385. ut ipsius filius testatur in l. ult. C. si nuptia ex rescript. petantur; nisi cum rescripto Principis celebrarentur, cujus rescripti forma extat apud Cassiodor. lib. 7. var. cap. 46. Itaque sextus Aurel. Victor. in epist. de Cæsar. ejus meminit, dum inquit: *Tantum pudori, & continentia tribuere, ut consobrinorum nuptias veteris tanquam fororum.* Et refert Paulus Diaconus lib. 12. ad Eutropium, D. Ambros. epist. 66. ibi: *Theodosius Imperator etiam patruales, fratres, & consobrinos vetuit inter se conjugii nomine convenire.* D. Augustinus lib. 15. de civit. Dei, cap. 18. *Veruntamen quis dubitet, inquit, honestius hoc tempore etiam consobrinorum conjugia prohibita esse, quia nescio quomodo inest humana verecundia quiddam naturale, atque laudabile, ut cuique debet causa propinquitatis verecundum honorem, ab ea contineat.* Constitutionem hanc Theodosii Arcadius, & Honorius ejus filio primi imperii sui anno, Christi 396. confirmarunt, ut patet ex l. 3. C. Theodos. de nupr. quam concisam, & mutilatam Tribonianus retulit in l. si quis, C. de nuptiis. Verùm ipsi Imperatores Arcadius, & Honorius, patris, & ipsorum abrogatâ constitutione, anno 405. consobrinorum nuptias approbarunt in l. celebrandis 19. C. de nuptiis; de cujus fide dubitant Concilius lib. 1. lect. cap. 9. Costanus de marrim. pag. 112. quæ rogata & edita fuit Stilicone 2. & Anthemio Coss. qui est annus 11. Imperii Arcadii, & Honorii, Christi Domini 405. Demùm Imperatores Honorius, & Theodosius eas nuptias, quasi communi jure damnatas, ex rescripto petendi facultatem fecerunt, l. unicus. C. Theodos. si nupt. ex rescripto: ubi plura Gothofredus. Usum tamen antiquum retinendi nuptias consobrinorum approbavit Justin. ut videre est ex §. duorum, Instit. de nupt. de cujus affirmativa lectione dubitat Concilius lib. 2. successiv. 6. 1. & Hothomanus ibi, & in tract. de nupr. cap. 5. secuti lectionem Theophili, qui non explodit negationem, Verùm lectio Florentina affirmativa retinenda est, & juxta eam constat, Justinianum restituito jure antiquo nuptias consobrinorum permisisse. Et hæc illa lex in populo Romano permittens nuptias, cujus meminit D. Gregorius in cap. quaedam lex 35. q. 2. & 3. ut notavit Rithersius de different. jur. civit. & canon. lib. 1. c. 7. argu-

argumentum etiam est, has nuptias non prohibuisse, immò permisisse Iustinianum, quòd ipsæ leges Arcadii & Honorii has nuptias prohibentes, & Theodosii Junioris non recitit in suum Codicem; legem verò Arcadii, & Honorii eas permittentem transcripsisse, ut videre est *ex l. 19. C. de nupt. & notavit Theodorus Marsil. in §. duor. Instu. de nupt.* Nec suprâ traditis obstat Gajus *lib. 1. instit. tit. 4. §. 6.* in illis verbis: *Fratres enim amittinos, vel consobrinus in matrimonium jungi nullâ ratione permittuntur.* Nam ea verba Anianum Gaji interpretem, seu ex Græco in Latinum verforem corrupisæ, respiciendo ad constitutionem Theodosii, jam notarunt Faber *in jurispru. ut. 9. princip. 6. illar. 6. Concil. lib. 1. successro. cap. 1. num. 8. & Brissonius de jure conub. pag. 66. Jacobus Gothofredus in dissert. ad l. celebrandis. C. de nupt.*

18. Hucusque egimus de prohibitione nuptiarum ex jure civili: nunc ad factos Canones, jusque Pontificium perveniamus: Et inter consobrinus conjugium prohibitum fuisse jam à temporibus Apostolorum, constat *ex can. 18. Apost.* & ex celebri testimonio, quod extat apud Julium Africanum, seu Abdiam Babyloniam primum Episcopum *lib. 3. certam. Apostoli* quod subnectere decrevi, quia institutam tractationem non parum illustrat. *Antequam Andreas Apostolus in Macedonia pervenisset, accidit quod duo viri in Philippis fratres germani essent, nobiles, & quibus erat magna domi facultas: erantque alteri filii duo; alteri totidem filia: hi cum in civibus nulli forent, qui dignè generationi illorum jungi possent, unio federe obligaverunt se mutuo, ut unam domum facerent, & unus filii alterius filias in matrimonium acciperent; cumque jam dies nuptiarum esset constitutus, factum est verbum Domini ad eos dicens: Nolite conjugere liberos vestros donec hic veniat famulus meus Andreas: ipse enim vobis que agere debeatis, ostendet. Jam autem thalamus preparatus erat, & convivia vocati erant, omnisque apparatus nuptialis in promptu tenebatur; interea triduo elapso advenit Apostolus, qui cum audisset, que gesta essent: Nolite, ait, filii, nolite seduci, nolite decipere hos juvenes, quibus potest fractus apparere iustitiæ; sed magis pœnitentiam agite, quia deliquistis in Dominum, ut proximo sanguine velleis pollinere conjugia filiorum vestrorum; nec verò nos nuptias evertimus, aut vitamus, cum ab initio Deus masculinam jungi præcepisset, & feminam; verum incesta potius damnamus. Immo & longius producta est hæc prohibitio; primò enim Higinus, & Fabianus Pontifices, qui Ecclesiam rexerunt usque ad annum 242. in tertio gradu matrimonium irritarunt, in quarto prohibuerunt, *cap. si qua mulier, 35. q. 1. cap. de propinquis 35. q. 3.* postea Jul. I. qui Ecclesiam rexit ex anno 346. usque ad annum 353. conjugium usque ad septimum gradum prohibuit, *cap. nullum 35. q. 2.* quam constitutionem firmarunt Greg. Magnus, & Alex. II. ut constat *ex cap. quod autem, cap. quoad sedem 35. q. 5.* ad quæ tempora referri debent textus *in c. contradiimus, 35. q. 3.* ubi usque ad sextam generationem, idest septimum gradum, extenditur, secundum computationem eorum, qui gradus enumerabant à filiis fratrum, non ab ipsis fratribus, *cap. ad sedem, §. hæc itaque, 35. q. 5.* & textus *in cap. in copulatione 35. q. 3.* & in Concilio Toletano 2. *can. 5.* in quibus matrimonium prohibetur usque dum generatio recordetur, idest, ut repetentes ibi*

exponunt, usque ad septimum gradum; nam in septem gradibus, si canonicè, & usualiter numerentur, omnia propinquitatum nomina continentur, ultra quas nec consanguinitas invenitur, nec nomina graduum reperiuntur, aut successio potest amplius prorogari, nec memoriter ab aliquo generatio recordari. Hæc prohibitio viguit, & duravit usque ad tempora Innoc. III. qui eam restrinxit usque ad quintum gradum *in cap. quia 6. hoc titul. cap. juravit 6. de probat.* Postea in Concil. Lateran. generali sub ipso celebrato, anno 1215. restricta est hæc prohibitio ad quartum gradum, *cap. non debet, hoc titul.* notavit Paulus Idumay *in notis ad Innoc. III. lib. 13. regestr. epist. 188.* Quæ constitutio approbata est Concil. Trident. *sess. 24. de reform. matrim. cap. 5.* notarunt Theophilus Raynaud. *tom. II. in syntax. oper. sancti Anselmi, fol. 64. Macedo de clav. Petri lib. 4. de matrim. cap. 10.*

Hujus prohibitionis matrimonii inter consanguineos variz rationes afferri possunt; prior naturalis, propter quandam verecundiam, quæ non finit authores cum sua sobole, aut in seipsis, aut etiam per personas sanguinis commixtione proximè cohærentes misceri; cum enim matrimonium institutum sit ad generationem, prolemque suscipiendam, *cap. omne itaque 27. q. 2.* eaque inter consanguineos impediatur propter reverentiam, quam cognati sibimetipsis exhibere debent ob originem ab eodem stipite tractam, & sanguinis communionem; quia huic reverentiz maximè adversatur conjugalis actus, qui sine turpitudine quadam exerceri non potest, ut docet D. Augustinus *lib. 15. de civit. Dei, cap. 15.* idcirco tam leges sæculares, quàm ecclesiasticæ inter consanguineos matrimonium contrahi prohibuerunt: facit Cassiodorus *lib. 6. variar. cap. 8. in formula Comitum rerum privat. ibi: Primum tibi contra nefarias libidines, & humani generis improbos appetitus, quasi parenti publico decreta custodia est, ne quis se probrosa commixtione pollueret, dum vicino sanguini reverentiam non haberet; gravitas enim publica proximitatis sanctitatem, & conjunctionis gratiam habitâ assimatione decrevit; quia longe aliud debetur proximitati naturæ, quam corporali possumus indulgere licentia. Ex quibus verbis constat, curam (ne matrimonia inter consanguineos celebrarentur) spectasse ad Comitem privatarum rationum, quia adhuc Reges Gothorum ad exemplum Imperatorum in gradibus prohibitis dispensabant, *l. 1. tit. 3. lib. 3. legum VVisigoth.* licet jure civili gradus ipsos incestuarum nuptiarum diffinere, spectasse ad Pontifices, constat *ex Tacito lib. 1. Dione lib. 48. Cicerone lib. 2. de legibus.* Alia ratio est, ne quarundam personarum convictus nimis quotidianus, atque inobservatus; stupris & adulteris occasionem daret, si amores tales nuptiis possent cohæstari: quam rationem assignat, & amplificat D. Ambrosius *epist. 66. ad Paternum,* & illustrat Grotius *lib. 2. de jure belli, cap. 4. num. 13.* Tertia ratio nascitur ex sequenti consideratione; nam si matrimonia inter propinquos, & consanguineos darentur, subverterentur diversarum necessitudinum vincula, quibus homines connecti socialis vitæ postulat necessitas:*

Nam sanguine mixto
Texitur alternis ex gentibus una propago.
Nuptiis enim necessitudines augentur, & ultro, citroque filias dando, & accipiendo, multi sibi præ-

19.
Traditur
ratio de-
cidendi.

propinqui adiunguntur, ut Plutarchus *problem.* 108. dicit, cui assentit D. Augustin. *lib. 15. de civ. Dei, capit. 16.* Habita est, inquit, ratio charitatis, ut homines, quibus esset utilis, atque honesta concordia, diversarum necessitudinum vinculis nequerentur, ne unus in una multas haberet necessitudines, sed singula spargerentur in singulos, ac sic ad socialem vitam diligentius colendam plurima plurimos obtinerent. Refertur à Gratiano in *cap. 1. 35. quest. 1.* Unde ut amicitiae vinculum propter affinitatem protendatur in cives, matrimonia non inter consanguineos, sed inter extraneos celebrari debent: quam rationem illustrant D. Chrylost. *homil. 34. in epistol. 1. Corinth.* Philo Judæus *de leg. Moys.* Plutarchus in *problem.* c. 108. Cassiodorus *lib. 7. epist. 46. ibi: Ne & se in proximitatem redeundo polluerent, & dilationem providam in genus extraneum non haberent.* D. Thomas 2. 2. *quest. 154. art. 9.* Bellarminus *de matrim. lib. 1. cap. 29.* Sanchez *ubi supra, disp. 53.*

20.
Dissolvi-
tur dubi-
zandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam licet verum sit, apud Judæos non licuisse alienigenas in uxores accipere, id prohibebatur propter periculum subversionis, & idololatriæ, ut exprimitur *cap. 34. Exodi, vers. 16. ibi: Ne uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis, ne*

postquam ipsa fuerint fornicatæ, fornicari faciant & filios tuos in Deos suos, id est, ne sint illis occasio idololatriæ. Et *cap. 7. Deuteron. vers. 3. ibi: Nec sociabis cum eis conjugia, filiam tuam non dabis filio ejus; nec filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum, ne sequatur me, & ut magis serviat Dii alienis.* Et *lib. 3. Regum, cap. 11. vers. 2. Non ingrediemini ad eas, nec de illis ingredientur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum.* Non tamen ideo licebat in gradibus lege Moyse data prohibitis matrimonio copulari, ut supra probavi. Nec obstat, quod de nuptiis peregrinorum ex jure Romanorum expendebamus; nam cum connubium daretur tantum inter Romanos cives, id est inter eos, qui jus togæ patriæ potestatis, factionis testamenti, & similia privilegia habebant, sed si accepto, ff. *de jure fisci, l. 1. C. de hered. instir. §. 1. de nupt. id eo cum peregrinis connubium non datur; non tamen inde inferas, inter cives Romanos cum consanguineis connubium admitti; nam contrarium observatum fuisse, latè probavi, licet hæc prohibitio non ita protraheretur ad gradum quintum, sextum, seu septimum, ut sacri Canonones protraxerunt. Nec obstat augmentum deductum ex dictis Conciliis Epaun. & Parisiensis, quorum interpretationem adduxi supra, cap. 1.*

CAPUT VI.

(a) Idem.

Quia circa. *Et infra:* Porrò de nobili viro N. pro cujus dispensatione, indulgentia scilicet remanendi cum ea, quæ ipsum (b) quinto consanguinitatis gradu contingit, à Sede Apost. obtinenda, falsa nobis causa fuerat allegata, proles videlicet, cum tamen ante dispensationem obtentam unica filia, quam habebat, viam fuerit universæ carnis ingressa, prout tua consultatio continebat; (c) dissimulare (d) poteris ut remaneant in copula sic contracta: cum ex separatione, sicut afferis, grave videas scandalum imminere.

NOTÆ.

(a) *Idem.*] In margine, aut ulla ex collectionibus non exprimitur cui rescribat Innocentius; integram autem epistolam, & ejus inscriptionem dedi in *cap. quia circa, de bigam.* ubi extat prior pars hujus textus; alia etiam extat in *cap. quia circa, de privileg.*

(b) *Quinto.*] Procedit textus hic ante Concil. Lateran. relatum in *cap. non debet, infra hoc titul.*

(c) *Dissimulare.*] Quia in casu, quo persona laborat ignorantia invincibili, & prænoscutur certò moraliter non profutura ex monitione, si contingat eam nihil excitari circa malitiam status, aut operis sui, eamque malitiam non vergere in damnum commune, fas est dissimulare, ut probant textum hunc exponentes, Sanchez *de matrim. lib. 2. disp. 38. n. 7.* Theophil. *tom. 16. in heteroocl. spirit. sect. 3. puncto final. fol. 389.*

(d) *Poteris.*] Ex hoc textu probant Sanchez *lib. 2. disp. 38. n. 12.* Basil. *lib. 8. c. 13. n. 7.* Hurtado *disp. 26. difficult. 2. n. 8.* posse dispensare Episcopum post contractum matrimonium, quando dispensatio impetrata, ob subreptionem fuit nulla. Sed contraria sententia communis est.

COMMENTARIUM.

Cum inferior non possit dispensare in lege superioris, *cap. cum inferior, 21. distinct. c. cum De dispens. inferior, de majorit. & obed. Clement. Romani, de latrone in elect.* Romanus Pontifex non potest dispensare in impedimentis, quæ jure naturali dirimunt matrimonium, veluti in impedimentis erroris, metus gravis, ligamini, impotentia, consanguinitatis in primo gradu lineæ rectæ; quia hæc omnia dirimunt matrimonium ex jure divino naturali, in quo Pontifex, nec etiam urgente necessitate dispensare potest, *cap. sunt quidam 25. quest. 2. cap. proposuit, de concess. preb. cap. ita quorundam, de judicis, Sanchez cum aliis lib. 8. disp. 6. num. 10. de matrim. tamen aliqui apud eundem, & Leandrum disput. 24. de matrim. q. 2. sentiant, posse Pontificem in aliquo casu dispensare in præfatis impedimentis: in aliis vero impedimentis, & gradibus cognationis dirimentibus tantum jure ecclesiastico, Pontifex dispensare valet ex justis causis, *cap. statuta, cap. omnia 25. quest. 1.* probant latè Diana *tom. 8. tractat. 5. resol. 35.* Morla in *empor. tit. 1. quest. 2.* Fragoso *part. 2. de regimin. Christi. Reip. lib. 1. disput. 1. §. 9.* Leander *de matrim. disput. 23. quest. 6.* Petrus Greg.*